

ПРЕС КЛИПИНГ

29. септембар 2020.

НАСЛОВИ

Плате у јавном сектору за петину веће него у приватном(str.3)

OTPUSTILI POLOVINU ZAPOSLENIH: Turističke agencije u Srbiji očekuju da im država pomogne da opstanu(str.5)

Prosečna plata u Beogradu je 628 EVRA, dve branše ubedljivo DIŽU PROSEK, a evo kako je u ostatku Srbije(str.6)

DRŽAVNI POSAO I DALJE NA CENI Plate veće za 20 odsto, a evo i gde se najviše zarađuje(str.7)

Плате у јавном сектору за петину веће него у приватном

Увођење платних разреда у јавном сектору најављено је за 2021, што значи да би за основицу требало да буде узета минимална месечна зарада, која се множи с коефицијентима за свако радно место. Уколико здравствена криза опет не одложи довођење у ред плата у јавном сектору, платним разредима ће бити обухваћено више од 450.000 запослених у установама, државним органима, јавним агенцијама, школама и болницама. То практично значи да би за исту врсту посла радник, на пример возач, био исто плаћен независно од тога да ли ради у министарству, општини, школи или некој државној агенцији.

Зараде у јавном сектору у просеку су око 20 одсто веће него у приватном, а 10 процената су веће у првом тромесечју ове у односу на исти период претходне године. Просечна плата у јавним предузећима у првом кварталу ове године износила је 72.383 динара, у јавном сектору 66.936 динара, у сектору опште државе 65.194. Плате учитеља, с петим степеном стручне спреме, у целој Србији износе 46.574 динара, док су плате наставника с факултетском дипломом 59.000 динара.

Док се плате запослених у општинама прилично разликују, те што је општина развијенија, плате су веће. Према информаторима о раду, који се могу наћи на сајтовима неколицине локалних самоуправа, иако је објављивање тих података обавеза свих, председник општине Нови Београд има плату 123.000 динара, сарадник с вишом стручном спремом 47.180 динара, а виши референт 36.000 динара. Градоначелник Суботице месечно зарађује 110.000 динара, стручни сарадник 49.629, а референт 32.000 динара. Док у Књажевцу председник општине има плату од 97.752 динара, а виши сарадник 39.161 динар. У Трстенику председник општине зарађује 91.186 динара, виши референт 30.565, а сарадник 37.353 динара.

У Ћуприји, Врању, Параћину, Тополи, Новом Пазару општински референт са средњом школом прима минималац од око 35.000 до 40.000 динара у зависности од стажа. Док службеник с факултетском дипломом зарађује између 55.000 и 60.000 динара.

Како се одређују плате у јавном сектору, шта улази у основицу и да ли се она усклађује с трошковима живота?

– До априла 2012. плате запослених код корисника буџетских средстава и корисника средстава обавезног социјалног осигурања усклађивале су се са, између осталог, стопом раста потрошачких цена. Док су се од октобра 2012. до априла 2014. плате увећавале за фиксни проценат, и то у октобру 2012. и априлу 2013. два одсто, а у октобру 2013. и априлу 2014. за 0,5 одсто. После тога уведено је посебно фискално правило које налаже свођење расхода за плате на одржив ниво, тако да се тежи томе да учешће плата општег нивоа државе у БДП-у буде до седам одсто БДП-а, те да се плате могу повећавати у години у којој се на основу одговарајућих планских докумената надлежних органа очекује, односно процењује да ће учешће плата општег нивоа државе у БДП-у бити до седам одсто, и то највише два пута годишње – објашњавају у Министарству финансија.

Међутим, с обзиром на то да су у претходном периоду мере спроведене фискалне консолидације дале боље резултате од очекиваних, од 2016. до 2020. плате запослених су се повећавале у складу с билансним могућностима буџета свих нивоа власти, односно с расположивим фискалним простором, у фиксним процентима, по секторима.

– Појединачне основице за обрачун и исплату плата утврђују се законом о буџету Републике Србије. Такође, указујемо на то да се основице за обрачун и исплату зарада запослених у јавним предузећима утврђују колективним уговором, односно општим актом послодавца – наглашавају у Министарству финансија.

У Министарству државне управе и локалне самоуправе кажу да су односи плата запослених у јавном сектору уређени кроз коефицијенте који су прописани законом и подзаконским актима. Коефицијенти представљају вредности послова који се обављају у истом звању, како би послови исте сложености били исто вредновани. Послови које државни службеници обављају на републичком нивоу разликују се од послова који се обављају на локалном нивоу, те није могуће поредити плате на државном и локалном нивоу.

– Зато свака локална самоуправа има овлашћења, сходно конкретним радним местима које има и пословима које запослени обављају, да одреди законом ограничену висину додатних коефицијената (за рад на инспекцијским пословима непосредног надзора, на пословима припреме и извршења буџета, за одговорност за руковођење и др.), као и законом ограничена додатна увећања коефицијента за звања у зависности од масе средстава за плате којом располаже. Имајући у виду ту врсту аутономије локалних самоуправа, плате у разним јединицима локалне самоуправе не морају да буду нужно исте – кажу у Министарству државне управе и локалне самоуправе.

Када је у питању конкретна висина плате за рад на одређеним пословима, она зависи од висине основице. Основица је јединствена за све локалне самоуправе и утврђује је влада, на предлог Министарства финансија за сваку буџетску годину у складу с процентуалним растом основице који предвиђа Закон о буџетском систему. Раст основице, па и плата за све запослене у локалним самоуправама био је пет одсто у 2018, седам процената у 2019. и осам у 2019. У државним органима је раст у 2018. био пет одсто, осим за службенике у судовима, царини, пореској управи, МУП, где је раст био десет процената. Док су у 2019. била два увећања од седам и касније осам одсто.

Здравствени радници су у априлу добили повећање од 10 одсто, уз повећање с краја прошле, односно почетка ове године од 15 одсто за медицинске сестре и 10 за лекаре. Док су запослени у просвети прошле године добили повећање од девет одсто.

Према оцени Фискалног савета, плате у јавном сектору се утврђују на основу 23 различите основице, више од 500 основних коефицијената и преко 200 додатака на основну плату. Ово тело је указивало да је увођење платних разреда више пута одлагано од 2013. године. Према њиховој оцени, ако Влада Србије жели да задржи најквалитетније људе у јавном сектору, потребно је да направи довољно широк распон зарада, што тренутно није случај. Лекар специјалиста има само три пута већу плату од најниже плате неквалификованог радника, док међународна пракса показује да је најчешћи распон између најниже и највише зараде у европским земљама један према 12 (Црна Гора, Хрватска, Румунија и Чешка).

Кључан део реформе система зарада, према мишљењу овог стручног тела, јесте то да се основица за зараде пропише на нивоу блиском минималној заради. Само тако ће се добити довољно добри распони зарада у оквиру којих ће моћи да се адекватно плате најстручнија и најодговорнија радна места у земљи.

На неуређеност плата у јавном сектору више пута је указивала Државна ревизорска институција. Чест случај је да се запосленима исплаћују већа примања од прописаних. Приликом обрачуна основне зараде повећавани су коефицијенти, цена рада или није умањивана основица за прописану стопу умањена. У јавним комуналним предузећима која су ревизори контролисали прошле године неправилно је исплаћено 183 милиона динара. Код јединица локалне самоуправе износ је 85 милиона динара.

OTPUSTILI POLOVINU ZAPOSLENIH: Turističke agencije u Srbiji očekuju da im država pomogne da opstanu

J. Subin

У туристичким агенцијима, širom Србије досад је отпуштено око 50 одсто запослених. У неком наредном периоду, тај број би могао да буде и до 80 одсто.

Prema rečima Aleksandra Seničića, direktora Nacionalne asocijacije turističkih agencija, ukoliko država namerava da im pomogne, potrebno je da to uradi što pre.

- Krediti preko Razvojne banke uopšte se ne realizuju - ističe Seničić. - Od 300 zahteva turističkih agencija, tek je pet odobreno. Procedura je prespora.

Агенције су у никад гorem положају, а поједине се suočavaju и са тузбамa. Од 370.000 туристичких аранжмана, колико је upлаћено до 15. марта ове године, због неostvarenog putovanja правду на суду потражило је 50 људи, како би им се novac, мимо Uредбе Владе Србије, vratio пре јануара 2022. Deo тузби је odbačen, а неки чекају коначну presudu.

S druge strane, kako kaže Seničić, da država nije donela takvu Uредbu, gotovo 90 одсто njih bi moglo da stavi ključ u bravu. To znači, da niko ne bi dobio ni evro od onoga što je uplatio, jer strani partneri tek onda ne bi morali da vrate novac.

- Агенције да имају пара one би тај novac vratile - ističe Seničić. - Nisu агенције krive što Grčka ne dozvoljava našim грађаним да putuju. Avio-kompanije су preživele jer су dobile од држава велике kredite. Privatnim kompanijama то niko neće да да.

Да је и sledeća letnja или туристичка sezona, generalno, под знаком pitanja, govori и podatak да је у ово време, prethodnih godina, već bilo rezervacija за naredno leto. U ovom momentu, jedva да има poneka nova uplata за letovanje и то у Turskoj или у Egiptu.

- Туристичке агенције имају додатни, велики problem, jer osiguravajuće куће не желе да им издају polisу за sledeću godinu - kaže Seničić. - Problem је što имају велика dugovanja према

osiguravajućim kućama. Njihov izgovor, koji svakako nije opravdan, jeste da nisu imali posla. To nije profesionalno ponašanje.

DOMAĆIH 25 Odsto VIŠE

DEVIZNI priliv od turizma u Srbiji za prvih šest meseci ove godine je iznosio 416 miliona evra, što je za 18 odsto manje nego u istom periodu prošle godine, kada je bio 1,43 milijarde evra, rekla je u nedelju direktor Turističke organizacije Srbije Marija Labović.

- U avgustu je, prema preliminarnim rezultatima, bilo za 25 odsto više domaćih turista nego u istom periodu prošle godine - kazala je Labovićeva. - Na planinama je bilo za 64 odsto domaćih turista više nego lani, a u banjama za 30 odsto.

Prosečna plata u Beogradu je 628 EVRA, dve branše ubedljivo DIŽU PROSEK, a evo kako je u ostatku Srbije

T.K.

Svima je već jasno da su u Srbiji najveće zarade u glavnom gradu, a prema podacima iz jula, prosečna plata u Beogradu iznosila je 628 evra. Tako je prosečna zarada u prestonici iznosila 124 odsto republičkog proseka.

Prosečna neto plata u prvih šest meseci ove godine u Beogradskom regionu iznosila 73.277 dinara, dok je republički prosek 59.222 dinara.

Ako se pogleda u kojim industrijama su najveće zarade u Srbiji, jasno je ko u Beogradu "izvlači prosek".

Već tradicionalno, zaposleni u vazdušnom saobraćaju i programeri dominiraju i smenjuju na prvom mestu po visini zarada.

Tako je i ovaj put, a imajući u vidu da je najviše njih zaposleno upravo u prestonici, jasno je zašto je statistika takva.

Prema podacima RZS, zaposleni u oblasti računarskog programiranja, konsultantskih i s tim povezanih delatnosti imali su najveće prosečne zarade u Srbiji i to 158.000 dinara.

S druge strane, zaposleni u vazdušnom saobraćaju u proseku su zarađivali nešto manje od toga, pa je njihova plata iznosila oko 150.400 dinara.

Već tradicionalno među prvih pet oblasti zanimanja sa najvišim zaradama našli su se i zaposleni u duvanskoj industriji, kao i u oni zaposleni u informisanja i komunikacija sa prosečnim platama od oko 118.000 dinara.

Interesantno je da su na lestvicama sa visokim zaradama i oni u oblasti naučnog i istraživačkog rada, sa prosečnim platama od oko 116.000 dinara. Finasije koje su do pre nekoliko godina dominirale, više nisu rangirane na najvišim pozicijama.

Analiza Republičkog zavoda za statistiku, pokazala je i da glavni grad ima i najveću stopu zaposlenosti, za sedam odsto iznad proseka Srbije.

Pirot iznad proseka

Podaci RZZS pokazuju i da je u Pirotu je čista prosečna zarada, bez poreza i doprinosa, dostigla 59.931 dinar, što je za oko 300 dinara više od prosečne zarade na nivou Srbije.

U Subotici, primera radi, prosečna zarada istovremeno je iznosila 56.000, Nišu takođe, Vranju i Prokuplju po 49.000, Leskovcu 46.000...

Najveću neto prosečnu zaradu imale su beogradske opštine Vračar 97.000, Novi Beograd 94.000, Stari Grad 93.000 dinara.

DRŽAVNI POSAO I DALJE NA CENI Plate veće za 20 odsto, a evo i gde se najviše zarađuje

T.K.

Uvođenje platnih razreda u javnom sektoru najavljeno je za 2021, što znači da bi za osnovicu trebalo da bude uzeta minimalna mesečna zarada, koja se množi s koeficijentima za svako radno mesto.

Ukoliko zdravstvena kriza opet ne odloži dovođenje u red plata u javnom sektoru, platnim razredima će biti obuhvaćeno više od 450.000 zaposlenih u ustanovama, državnim organima, javnim agencijama, školama i bolnicama. To praktično znači da bi za istu vrstu posla radnik, na primer vozač, bio isto plaćen nezavisno od toga da li radi u ministarstvu, opštini, školi ili nekoj državnoj agenciji, piše "Politika".

Zarade u javnom sektoru u proseku su oko 20 odsto veće nego u privatnom, a 10 procenata su veće u prvom tromesečju ove u odnosu na isti period prethodne godine. Prosečna plata u javnim preduzećima u prvom kvartalu ove godine iznosila je 72.383 dinara, u javnom sektoru 66.936 dinara, u sektoru opšte države 65.194. Plate učitelja, s petim stepenom stručne spreme, u celoj Srbiji iznose 46.574 dinara, dok su plate nastavnika s fakultetskom diplomom 59.000 dinara.

Dok se plate zaposlenih u opštinama prilično razlikuju, te što je opština razvijenija, plate su veće. Prema informatorima o radu, koji se mogu naći na sajtovima nekolicine lokalnih samouprava, iako je objavljivanje tih podataka obaveza svih, predsednik opštine Novi Beograd ima platu 123.000 dinara, saradnik s višom stručnom spremom 47.180 dinara, a viši referent 36.000 dinara. Gradonačelnik Subotice mesečno zarađuje 110.000 dinara, stručni saradnik 49.629, a referent 32.000 dinara. Dok u Knjaževcu predsednik opštine ima platu od 97.752 dinara, a viši saradnik 39.161 dinar. U Trsteniku predsednik opštine zarađuje 91.186 dinara, viši referent 30.565, a saradnik 37.353 dinara.

U Čupriji, Vranju, Paraćinu, Topoli, Novom Pazaru opštinski referent sa srednjom školom prima minimalac od oko 35.000 do 40.000 dinara u zavisnosti od staža. Dok službenik s fakultetskom diplomom zarađuje između 55.000 i 60.000 dinara.

Kako se određuju plate u javnom sektoru?

– Do aprila 2012. plate zaposlenih kod korisnika budžetskih sredstava i korisnika sredstava obaveznog socijalnog osiguranja usklađivale su se sa, između ostalog, stopom rasta potrošačkih cena. Dok su se od oktobra 2012. do aprila 2014. plate uvećavane za fiksni procenat, i to u oktobru 2012. i aprilu 2013. dva odsto, a u oktobru 2013. i aprilu 2014. za 0,5 odsto. Posle toga uvedeno je posebno fiskalno pravilo koje nalaže svođenje rashoda za plate na održiv nivo, tako da se teži tome da učešće plata opšteg nivoa države u BDP-u bude do sedam odsto BDP-a, te da se plate mogu povećavati u godini u kojoj se na osnovu odgovarajućih planskih dokumenata nadležnih organa očekuje, odnosno procenjuje da će učešće plata opšteg nivoa države u BDP-u biti do sedam odsto, i to najviše dva puta godišnje – objašnjavaju u Ministarstvu finansija.

Međutim, s obzirom na to da su u prethodnom periodu mere sprovedene fiskalne konsolidacije dale bolje rezultate od očekivanih, od 2016. do 2020. plate zaposlenih su se povećavale u skladu s bilansnim mogućnostima budžeta svih nivoa vlasti, odnosno s raspoloživim fiskalnim prostorom, u fiksnim procentima, po sektorima.

– Pojedinačne osnovice za obračun i isplatu plata utvrđuju se zakonom o budžetu Republike Srbije. Takođe, ukazujemo na to da se osnovice za obračun i isplatu zarada zaposlenih u javnim preduzećima utvrđuju kolektivnim ugovorom, odnosno opštim aktom poslodavca – naglašavaju u Ministarstvu finansija.

U Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave kažu da su odnosi plata zaposlenih u javnom sektoru uređeni kroz koeficijente koji su propisani zakonom i podzakonskim aktima. Koeficijenti predstavljaju vrednosti poslova koji se obavljaju u istom zvanju, kako bi poslovi iste složenosti bili isto vrednovani. Poslovi koje državni službenici obavljaju na republičkom nivou razlikuju se od poslova koji se obavljaju na lokalnom nivou, te nije moguće porediti plate na državnom i lokalnom nivou.

– Zato svaka lokalna samouprava ima ovlašćenja, shodno konkretnim radnim mestima koje ima i poslovima koje zaposleni obavljaju, da odredi zakonom ograničenu visinu dodatnih koeficijenata (za rad na inspeksijskim poslovima neposrednog nadzora, na poslovima pripreme i izvršenja budžeta, za odgovornost za rukovođenje i dr.), kao i zakonom ograničena dodatna uvećanja koeficijenta za zvanja u zavisnosti od mase sredstava za plate kojom raspolaže. Imajući u vidu tu vrstu autonomije lokalnih samouprava, plate u raznim jedinicima lokalne samouprave ne moraju da budu nužno iste – kažu u Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave.

Kada je u pitanju konkretna visina plate za rad na određenim poslovima, ona zavisi od visine osnovice. Osnovica je jedinstvena za sve lokalne samouprave i utvrđuje je vlada, na predlog Ministarstva finansija za svaku budžetsku godinu u skladu s procentualnim rastom osnovice koji predviđa Zakon o budžetskom sistemu. Rast osnovice, pa i plata za sve zaposlene u lokalnim samoupravama bio je pet odsto u 2018, sedam procenata u 2019. i osam u 2019. U državnim organima je rast u 2018. bio pet odsto, osim za

službenike u sudovima, carini, poreskoj upravi, MUP, gde je rast bio deset procenata. Dok su u 2019. bila dva uvećanja od sedam i kasnije osam odsto.

Zdravstveni radnici su u aprilu dobili povećanje od 10 odsto, uz povećanje s kraja prošle, odnosno početka ove godine od 15 odsto za medicinske sestre i 10 za lekare. Dok su zaposleni u prosveti prošle godine dobili povećanje od devet odsto, piše Marijana Avakumović za "Politiku".

Prema oceni Fiskalnog saveta, plate u javnom sektoru se utvrđuju na osnovu 23 različite osnovice, više od 500 osnovnih koeficijenata i preko 200 dodataka na osnovnu platu. Ovo telo je ukazivalo da je uvođenje platnih razreda više puta odlagano od 2013. godine. Prema njihovoj oceni, ako Vlada Srbije želi da zadrži najkvalitetnije ljude u javnom sektoru, potrebno je da napravi dovoljno širok raspon zarada, što trenutno nije slučaj. Lekar specijalista ima samo tri puta veću platu od najniže plate nekvalifikovanog radnika, dok međunarodna praksa pokazuje da je najčešći raspon između najniže i najviše zarade u evropskim zemljama jedan prema 12 (Crna Gora, Hrvatska, Rumunija i Češka).

Ključan deo reforme sistema zarada, prema mišljenju ovog stručnog tela, jeste to da se osnovica za zaradu propiše na nivou bliskom minimalnoj zaradi. Samo tako će se dobiti dovoljno dobri rasponi zarada u okviru kojih će moći da se adekvatno plate najstručnija i najodgovornija radna mesta u zemlji.

Na neuređenost plata u javnom sektoru više puta je ukazivala Državna revizorska institucija. Čest slučaj je da se zaposlenima isplaćuju veća primanja od propisanih. Prilikom obračuna osnovne zarade povećavani su koeficijenti, cena rada ili nije umanjivana osnovica za propisanu stopu umanjena. U javnim komunalnim preduzećima koja su revizori kontrolisali prošle godine nepravilno je isplaćeno 183 miliona dinara. Kod jedinica lokalne samouprave iznos je 85 miliona dinara.